

PEDAGOGIKA, TARJIMA VA CHET TILLARINI O'QITISH JARAYONIDA INNOVATSION METODLARNI INTEGRATSIYALASHNING ILMIY-ASOSIY TAMOIYILLARI

Tursunaliyeva Baxtiniso Alisher qizi

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti 2-kurs talabasi

Redmi.redmi12382@gmail.com +998940124710

Annotatsiya: Maqolada pedagogika, tarjima va chet tillarini o'qitish jarayonida innovatsion metodlarni integratsiyalashning ilmiy-nazariy asoslari tahlil qilinadi. Innovatsion yondashuvlar o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, talabalarda kreativ tafakkur, kommunikativ kompetensiya va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil sifatida qaraladi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va interfaol usullarning uyg'unlashtirilgan qo'llanilishi pedagogik jarayonning yangi bosqichini belgilab beradi.

Kalit so'zlar: pedagogika, tarjima, chet tili, innovatsion metodlar, integratsiya, interfaol ta'lim, texnologiyalar, Flipped classroom, ChatGPT, Project-based learning.

Bugungi globallashuv jarayonida ta'lim tizimi oldiga yangi vazifalar qo'yilmoqda. Zamonaviy pedagogika o'qitish jarayonida nafaqat bilim berish, balki mustaqil fikrlovchi, innovatsion tafakkurga ega shaxsni tarbiyalashni ko'zda tutadi. Shu nuqtai nazardan, pedagogika, tarjima va chet tillarini o'qitish jarayonida innovatsion metodlarni integratsiyalash masalasi dolzarb ilmiy yo'nalishlardan biriga aylandi.

Innovatsion yondashuvlar o'qitish samaradorligini oshiradi, ta'lim mazmunini boyitadi hamda talabalarning kommunikativ va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi. Ayniqsa, tarjima va chet tillarini o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llash, interfaol metodlarni tatbiq etish, integrativ o'qitish tizimini yaratish bugungi kunda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

1. Innovatsion metodlarni integratsiyalashning ilmiy-nazariy asoslari

Pedagogika, tarjima va chet tillarini o'qitish jarayonida innovatsion metodlarni integratsiyalash jarayoni zamonaviy ta'lim nazariyasining markaziy masalalaridan biridir. Bu jarayon o'qitishning an'anaviy shakllarini zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar va kreativ yondashuvlar bilan uyg'unlashtirishni nazarda tutadi.

Integratsiyalashning ilmiy asoslari konstruktivizm, kompetensiyaga asoslangan yondashuv va kommunikativ pedagogika nazariyalari bilan bog'liq. Konstruktivistik yondashuvga ko'ra, o'quvchi bilimni tayyor shaklda qabul qilmaydi, balki uni mustaqil ravishda shakllantiradi. Shu sababli, o'qitish jarayoni talabaning faol ishtiroki, izlanish faoliyati va o'z fikrini ifodalash ko'nikmasini rivojlantirishga yo'naltiriladi.

Chet tillarini o'qitish jarayonida kommunikativ yondashuvning ustuvorligi shundaki, u o'quvchi shaxsini faol suhbatdosh sifatida shakllantiradi. Tarjima

amaliyotida esa innovatsion yondashuvlar o'quvchining madaniyatlararo tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, turli fanlararo integratsiya ta'lim sifatini oshirishda muhim omilga aylanmoqda.

2. Pedagogik jarayonda innovatsion metodlarning ahamiyati

Pedagogik jarayonda innovatsion metodlar o'qitishning samaradorligini oshiruvchi asosiy mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. O'qituvchi faoliyatida "Flipped classroom", "Blended learning", "Project-based learning" kabi zamonaviy metodlardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil o'rganish, tahlil qilish va bahs-munozara yuritish malakasini rivojlantiradi.

Masalan, tarjima darslarida interaktiv platformalar (DeepL, Google Translate, SmartCAT), onlayn lug'atlar va sun'iy intellekt asosidagi dasturlar orqali o'qitish nafaqat jarayonni yengillashtiradi, balki talabalarda real amaliy tajriba hosil qiladi. Bu esa ularning tarjima jarayoniga yangicha, ijodiy qarashini ta'minlaydi. Chet tili o'qitishda esa gamifikatsiya, rol o'yinlari, muammoli vaziyatlar asosida o'qitish kabi metodlar keng qo'llanilmoqda. Ular o'quvchilarni faollikka, mustaqil fikrlashga va nutqiy muhitda erkin muloqot qilishga undaydi.

3. Tarjima va chet tillarini o'qitishda integrativ yondashuvning afzalliklari

Integrativ yondashuvning eng muhim afzalligi — o'qitishning kompleks, tizimli tarzda tashkil etilishidir. Ya'ni, tarjima darslari chet tili, madaniyat, lingvistika va pedagogika elementlari bilan uyg'unlashadi.

Masalan, chet tili o'qitish jarayonida madaniy kompetensiyani rivojlantirish orqali talaba nafaqat lingvistik bilimga, balki tarjima jarayonidagi madaniyatlararo tafakkurga ega bo'ladi. Shu yo'l bilan integratsiya til o'rganish, tarjima qilish va o'qitish faoliyatlarini yagona tizimga birlashtiradi.

Bundan tashqari, texnologik integratsiya ham muhim o'rin tutadi. Masalan, o'qituvchilar ChatGPT, Duolingo, Kahoot, Quizlet kabi raqamli vositalarni qo'llash orqali darslarni interfaol va qiziqarli shaklda tashkil etishmoqda. Bu metodlar orqali talabalar o'zlashtirish jarayonida nafaqat bilim, balki tahliliy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradilar.

4. Integratsiyalashgan innovatsion metodlarning amaliy natijalari

Innovatsion metodlarni integratsiyalash natijasida quyidagi samaralarga erishish mumkin:

- ta'lim jarayonida o'quvchilarning faolligi va motivatsiyasi oshadi;
- kommunikativ kompetensiya va ijodiy tafakkur rivojlanadi;
- fanlararo bog'liqlik mustahkamlanadi;
- o'quvchilar muammoli vaziyatlarni hal qilish va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmasiga ega bo'ladi;
- pedagogik jarayon zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashadi.

Bu natijalar ta'lim sifatini oshirishga, shuningdek, global mehnat bozorida raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Pedagogika, tarjima va chet tillarini o'qitish jarayonida innovatsion metodlarni integratsiyalash bugungi ta'lim tizimi uchun strategik ahamiyatga ega. Integratsiya jarayoni orqali o'qitishning nazariy va amaliy jihatlari bir butun tizimga aylanadi.

Innovatsion metodlar talabalarning mustaqil o'rganish, tahlil qilish, ijodiy fikrlash va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, bu jarayon o'qituvchidan zamonaviy texnologiyalarni puxta egallashni, metodik yangiliklarni izchil tatbiq etishni talab qiladi.

Shunday qilib, integratsiyalashgan innovatsion metodlar zamonaviy ta'limning poydevorini mustahkamlaydi, o'quv jarayonini yanada samarali, interfaol va zamon talablari darajasiga mos holga keltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimova, N. (2022). Pedagogik innovatsiyalar nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: “Fan va texnologiya”.
2. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. (2020). Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press.
3. Alimov, S. (2021). Tarjima nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar Uyushmasi.
4. Ziyodova, M. (2023). “Chet tili o'qitishda interfaol metodlardan foydalanish.” – Ilmiy-amaliy jurnal, №4.
5. Qodirova, D. (2024). “Ta'lim jarayonida raqamli texnologiyalarni integratsiyalashning afzalliklari.” – Innovatsion ta'lim jurnali.